

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

12. An in iudiciis regularium nomina testium sint reo manifestanda? Ex p.
11. tr. 3. & Misc. 3. res. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

heralem, sed ad Romanum Pontificem?
 Et notatur, quod licet aliquæ Religiones habeant priuilegia Summi Pontificis interdicens Religiosis appellare, tamen intelligenda sunt eo modo, quo ius commune dicit. Religiosis appellationem denegat, secus quando grauant eos limites transgrediendo, &c.
 Ex p. 3. tr. 2. Ref. 54.

§. 1. **N**egatiuè respondet Duardus in *expof. Bul. Cæn. lib. 2. can. 9. q. 37. num. 8.* Spatarius in *praxi tract. 10. p. 4. cap. 1. num. 3.* Peyrinus de *Religiosis subdito tom. 1. quæst. 1. cap. 20.* & alij penes ipsos, & hanc sententiam nouiffimè etiam docet Ioan. de Sancta Maria in *Tribun. Relig. tract. 5. c. 10. §. 1. numero 3.* in fine, ubi sic asserit. [La appellation no se ha de hazer por causas liuianas, fino pocas vezes, y quando la qualidad del negocio lo demandare, y hauiendo primero hecho recurfo a les Prelados de la orden, y no hauiendo les defagrauiado, ò favorecido, y lo mismo que se ha dicho del Papa, se entiende tambien del Nuncio Apostolico.] Ita ille, & hoc stante quadam declaratione Cardinalium, & Decreto Clem. VIII.

2. Non reticebo tamen, contrarium docere Remigium Scotia in *opusc. de inualiditate Professionis dub. 25. & 26.* qui facit mentionem Decreti Clem. VIII. Idem etiam docet Laurentius Portel. in *dub. Regul. verb. Appellare, num. 3.* ubi sic asserit. Congregatio Cardinalium declarauit modum appellandi hunc esse seruandum, vt scilicet à Guardiano appelletur ad Prouincialem, ab hoc ad Generalem, ab hoc ad Protectorem Cardinalem, ab hoc ad Papam. At his non obstantibus, potest Religiosus omiffis illis medijs, statim ad Papam seu Nuncium appellare, vt praxis obferuat. Ita Portel.

3. Notandum etiam cum Sanchez in *summ. tom. 2. lib. 6. cap. 8. num. 10.* & alijs, quod licet aliquæ Religiones habeant priuilegia summi Pontificis interdicens Religiosis appellare, tamen intelligenda sunt eo modo, quo ius commune appellationem dicitis Religiosis denegat, nempe quando Prælati corrigentes, seu punientes subditum, non excedunt limites religiofe disciplinæ, tunc enim minimè grauant, secus quando grauant eos, limites prætergrediendo, nec valet dicere, quod priuilegia aliquid ultra ius commune operari debent, c. *Abbate, de verb. significat.* Nam respondetur aliquando nihil nouum continere, sed maioris expressiois gratia, concedi, vt probat idem Sanchez. *de matrim. lib. 2. disp. 37. n. vlt. ad vltim.*

4. Non reticebo tamen Sanchez in loco citato sua summæ putare etiam dicta priuilegia hoc amplius continere, vt subitus non possit appellare, nisi excessus Prælatorum manifestus sit, quia pax & simplicitas, & obedientia Religiosorum hoc postulat.

RESOL. XI.

An Religiosi possint recurrere ad Superiores supremos sine inferiorum Prælatorum licentia ad ornatum Concilij Tridentini sess. 25. c. 4. de Regular.
 Et explanatur, quod licet Ordinarius iustè possit capere talem Regularem per suum territorium transeuntem, iuxta renorem prædicti Concilij, non tamen iustè detinere, si fidem faceret, se grauatam appellasse, &c.
 Ex p. 3. tr. 2. Ref. 56.

§. 1. **V**erba Concilij sunt hæc. Ne liceat Regularibus à suis Conuentibus exire, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi aut vocati fuerint; Qui verò sine prædicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit, ad Ordinarius locorum, tanquam desertor sui instituti, puniatur. Ita Concilium, quæ verba non sunt intelligenda de adeunte Superiorem ex graui causa, vt si à Superiore monasterij nimium fuerit grauatus, & iniquè vexatus; sed Concilium solum vetat, ne quis Religiosus possit exire à Monasterio sine licentia Superioris, etiam vt adeat Superiorem, non autem vetat, ne grauatius grauetur per viam iusti grauaminis, & appellationis iustæ, verbo, vel facto interpretata, possit adire superiorem ad conquerendum de illo. Vnde arbitror, quod licet Ordinarius iustè possit capere talem Regularem per suum territorium transeuntem, iuxta tenorem prædicti Concilij, non tamen iustè retinere, nec punire, si fidem faceret se grauatam appellasse, vel de grauamine protestatum iter arripuisse ad Superiorem, & idèd licentiam scriptam non deferre, quia noluit eam dare Prælati, à quo appellauit, vel iustè petit petere, quia ob appellationem, vel licentiæ petitionem, in carcerem iniustè coniectus fuisse, & quia in tali casu non tenetur Religiosus petere licentiam, non enim consensus petendus est ab eo, qui vexat iniquè, vel de cuius culpa corrigenda, & emendanda curatur: nec enim verisimile est voluisse Concilium punire actus licitos, vt non possit iusta de causa recurri ad Superiorem. Et hæc omnia desumpta sunt à Sanctædulo *tr. de Apostas. cap. 3. dub. 1. n. 11.* que ipse desumpsit à Nauarro *comm. 2. de Regul. n. 61. & commen. 3. n. 51.* ab Azorio *tom. 1. lib. 12. cap. 11. quæst. 7.* Sayro in *claus. lib. 12. cap. 17. num. 40.* & Rodriguez *tom. 1. quæst. 29. art. 2. & quæst. 30. art. 4.* Claudam hanc resolutionem cum verbis Emanuelis Sæ *verb. Religio, n. 71.* sic asserentis; Non obstat Concilium Tridentinum ei qui fugit, nimis fauente Superiore.

RESOL. XII.

An in iudicijs Regularium nomina testium sint reuocanda? Ex p. 11. tr. 3. & Misc. 3. Ref. 7.

§. 1. **H**ic casus fuit his diebus agitus in sacra Congregatione deputata super negotijs Episcoporum & Regularium, & de illo interrogatus respondi, quod licet aliqui Doctores videantur negatiuè respondere, tamen intelligendi sunt quando non agitur de re graui. Dico igitur culpæ differentiã attendendam esse; nam in leuioribus culpis in quibus nullum reo imminet periculum consideratione dignum, prudenter facit Superior, qui denunciatorum, & testium nomina occultat, id enim maximè conducit ad animorum tranquillitatem, & pacem inter Religiosos conferuandam, & è contrario iustè vereri potest, rixas & odia in Religiosis perniciosam fore excitanda.

2. At verò in grauioribus criminibus, de quibus nos agimus, in quibus de punitione publica agitur, & Religiosus periclitatur, constat diligentè verum oportere inuestigari, & idèd testium nomina aperienda, & maximè ubi ab externo Religiosus accusaretur, & nomina testium in his causis publicari debere in Sacra Minorum Religione esse constitutum tradit Emanuel Rodriguez, 2. *tom. quæst. 3. artic. 1. in fine, & quæst. 15. artic. 1. in fin.* quod si præ-

San DD. culpam differentiam considerassent, non vique esset inter eos disceptatio, sed satisfuit hoc Superiori remittere arbitrio, quod nos in hoc consilium arbitramur, manifestumque facit Innocentij III. illa constitutio, in d. cap. per tuas in fin. de Simonia. Et ita hanc sententiam præter Rodriguez ubi supra, tenet Joseph Aldrette, de Religiosa disciplina suenda, lib. 1. cap. 24. num. 8. & 9. Victorinus Mancus de modo procedendi cap. 7. num. 8. Pellizzarius tom. 2. tract. 9. cap. 4. sect. 2. num. 115. & Martinus de San Joseph in ordine iudiciario cap. 14. numer. 1. ubi sic ait, [Se han de publicar no solamente los dichos de los testigos, sino tambien sus nombres, para que les pueda tachar el reo defendiendose. Clarius ubi supra, Rojas sing. 140. Salzedo ad Bernard. Diaz 128. litera C, en las causas de la se manda el decreto no se publiquen los nombres de los testigos, ni acusadores, c. ult. de her. l. 6. el Padre Miranda quest. 23. artic. 1. concl. 2. y guala las causas de la se en esta parte con las de los Religiosos, quando son criminales, porque en ellas es cosa notoria. Se procede extraordinariamente, y de plano: lo mismo siente nuestro hermano Fray Joseph de Santa Maria tract. 4. cap. 19. in fine, y ambos seguiaron por Paz tom. 1. part. 2. temp. 9. numer. 170. Pero, creo yo, no miraron el cap. final. de heret. lo que dispone Bonifacio VIII. en el es, que se callen los nombres de los testigos en causas de heresia, quando amenazare graue peligro a los mismos testigos por la potencia de las personas contra quien se inquiera, pero añade luego. *Cessante vero periculo supradicto, accusatorum, & testium nomina, prout in aliis sit indicis publicentur.* No hizo el barato el derecho en cosa tan graue que pensaron estos Padres, pues quiere que si se callaren los nombres de los testigos en causas de heresia sea en caso que amenaze graue peligro a los acusadores, y testigos, y que entonces se manifesten los nombres al Obispo Diocesano, y la glosa señalando que peligro ha de ser que llama Bonifacio graue; dize que se ha de temer la muerte, o truncacion de miembros de los testigos, o destruccion y asolamiento de sus haciendas, o cosas semejantes. Vease esta glosa verbo *periculum* y que no le auiendo, manda el mismo Capitulo se publiquen los nombres de los testigos: y en el §. *ceterum* y penultimo encarga las conciencias a los inquisidores, que no miraren bien si ay peligro, o no. Por donde se echara de ver la importancia de la materia presente, pues en las causas de la se procede el Pontifice con tan gran recato, como se ha visto: y assi resoluiendome, me parece que no se puede seguir la opinion de Miranda sino es con tres limitaciones; la primera, que sea en causas ordinarias, como de privacion de officio de Prelado, por mal gouerno, o otros que no sean infamatorios y graues, porque en tratandose de delictos infamatorios y graues, se ha de hazer publicacion de testigos, y de los nombres si las pidieren los reos. Ita ille; y alias limitaciones videdebis penes ipsum.

3. Verum si in aliquo graui casu Superior putauerit expedire, quod alicuius testis Religiosi nomen suppressatur, quia graue periculum immineret, optime faciet si nomen non publicari præceperit, veluti quia reus, etsi iam in carcere detineretur, eius tamen factio, & partium studium timeri potest, ne per potentiam iniuriam, vel graue damnum inferant testij. Tunc autem Superior ponderet verba Archidiaconi, sicut & Eimericus in directorio expendit; ait enim: Qui quicumque Iudex, in tali causa bene aduertet verba ista, nam non dicit leue periculum, sed dicit

grave, noli igitur reum priuare debito iuris ordine sine magna causa, quoniam hoc fieri non potest sine offensione Dei. Ita in cap. final. de hereticis in 6. direct. 3. part. qu. 76. Itaque tantummodò in graui testium periculo nomina occultent.

4. Deinde ut nullo modo id admitat, ubi accusator, & testis esset externus, ut quia nullum poterit à Religioso timere periculum; tum etiam quia laici Religiosis oppidò infesti sunt & valde verendum est, ne per iniuriam eos falsis accusationibus, & depositionibus opprimere conentur, cap. laicos, cap. laici 2. quest. 7. cap. de cetero, de testibu.

R E S O L. XIII.

An Generales, & Capitulum generale possint limitare, vel omnino tollere à Fratibus usum privilegiorum Apostolicorum?

Et an Capitulum generale possit statuere aliquid contra ius commune?

Et in exemplum prædictarum difficultatum, adducitur curiosum, & notabile dubium in sexu huius Resolutionis. Ee p. 3. tr. 2. Ref. 87.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè cum Tamburino de ^{Sup. hoc ita} *Sup. hoc ita* *Ref. seq.*
Peitino in prinleg. Minim. tom. 1. constit. 2. l. 11. §. 3. num. 9. Portel. in dubiis Regular. ver. prinl. n. 78. Miranda in manual. Pralat. tom. 2. quest. 43. art. 4. Emanuele Rodriguez in qq. Regul. tom. 1. q. 9. art. 2. & hæc opinio procedit etiam in Religionibus non habentibus specialem auctoritatem Apostolicam ad hoc faciendum, quidquid aliqui contradicant, aduersus quos insurgit Hieronymus Rodriguez in compen. qq. Regul. resolut. 116. num. 26. & alij.

2. Aduertendum est tamen, quòd Capitulum generale non potest statuere aliquid contra ius commune; vnde in gratiam lectorum ponam hic per extensum quoddam consilium à me in casu de quo interrogatus fui, magna diligentia, & studio compositum, & facti species erat ista.

3. Capitulum generale eiuusdam Religionis determinauit quædam immobilia certæ domus alienanda esse tantum à quinque Patribus eligendis per Capitulum dictæ domus, vt postea factum fuit. Queritur, an tale decretum fuerit validum, & an alienatio, si tali modo efficeretur, fuisset inualida?

4. Respondeo supradictum decretum fuisse inualidum, & suppono primò. Capitulum generale cuiuslibet Religionis non posse determinare aliquid contra ius commune, vt patet in cap. quod super his de maior. & obediens. vbi Panormitanus, & alij Canonistæ. Idem etiam docet in terminis Miranda in manuali Pralat. tom. 2. quest. 25. art. 5. Tamburinus de iure Abbat. tom. 1. dist. 5. quest. 12. num. 6. Hieronymus Rodriguez in compen. qq. Regul. resolut. 116. n. 26. Peitrus in prinl. Minim. tom. 1. constit. Pyrrib. 4. n. 10. Portel. in dub. regul. 2. statum. n. 9. Salas. de leg. dist. 8. sect. 1. n. 56. & Natarrus de Regular. l. b. 3. cons. 56. n. 4. qui agit de quodam statuto facto in Capitulo generali Minimorum.

5. Suppono secundò, alienationem bonorum immobilium pertinere de iure communi ad totum Capitulum Monasterij, vt patet ex cap. sine exceptione 12. quest. 2. & ex iuribus quæ afferit Villagut. in 7. de alien. rerum. Eccles. lib. 1. part. 1. cap. 1. num. 1. quibus adde Ioan. de la Cruz de statu Relig. lib. 1. cap. 4. dub. 3. conclus. 2. Portel. in dub. Regul. ver. alienatio num.